

Z P R A V O D A J

Vydává
Národní informační,
vzdělávací
a osvětové středisko
bezpečnosti práce
při Výzkumném ústavu
bezpečnosti práce, v.v.i.

www.suip.cz http://osha.europa.eu/fop/czech-republic/cs/

číslo 4/2012

www.bozpinfo.cz www.vubp.cz

Hodnocení systému inspekce práce v Maďarsku

Česká republika měla tu čest předsedat mezinárodní hodnotící komisi, která byla sestavena ze zástupců inspekce práce České republiky, Finska, Rakouska, Estonska a Litvy. Českou republiku zde reprezentovali zástupci Státního úřadu inspekce práce (SÚIP), přičemž předsedou hodnotícího týmu byl pan generální inspektor SÚIP. Hodnocení systému inspekce práce v Maďarsku tak proběhlo ve dnech 23.–28. 9. 2012 na základě kontraktu s Evropskou komisí (EK) a v souladu s rozhodnutím pléna SLIC (Výbor vrchních inspektorů práce) podle „Společných zásad inspekce práce v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci“. Základním cílem hodnocení bylo posouzení systému inspekce práce hodnocené země uplatňovat a prosazovat směrnice EU o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci na pracovišti v rámci požadavků právního řádu hodnocené země. Velice přínosným byla i účast hodnotitelského týmu na kontrolách podnikatelských subjektů, jichž se zúčastnili pokaždé dva ze členů hodnotitelského týmu. Hodnotitelé se tak zúčastnili přibližně 9 kontrol subjektů působících v různorodých sektorech a o různém počtu zaměstnanců. V rámci schválených stanov EU jsou tak do jednotlivých členských států vysílány hodnotitelské týmy složené z vybraných pracovníků orgánů inspekce práce, které podle stanovených kritérií hodnotí dosažení požadovaného stavu. Tým je vždy veden členem pléna SLIC. Každým rokem jsou tak hodnoceny tři členské státy. Výsledky hodnocení jsou uváděny v závěrečné zprávě, která je prostřednictvím EK zasílána hodnocenému členskému státu. O misi je informováno plénem SLIC. Údaje uvedené ve zprávě jsou považovány za důvěrné všemi zúčastněnými stranami. Účast v hodnotitelských komisích přináší cenné poznatky pro všechny zúčastněné a je tak využívána v rámci sdílení dobré praxe v systému inspekce práce v rámci EU. Kromě získání osobních kontaktů s inspektory z jiných členských států lze mnohá zjištění použít při provádění inspekci i ve vlastní zemi.

Ing. Jiří Vala, Ph.D.,
inspektor odboru bezpečnosti práce
Státní úřad inspekce práce

Praktické poznatky z převodu kontrolních kompetencí z Úřadu práce ČR na orgány inspekce práce v rámci Oblastního inspektorátu práce pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj

Od roku 2012 Státní úřad inspekce práce (dále jen SÚIP) kromě svých dosavadních pravomocí v oblasti kontroly dodržování ustanovení zákoníku práce a dalších právních předpisů upravujících pracovní a mzdové podmínky a dodržování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci převzal i kontrolní činnost v oblasti dodržování ustanovení zákona o zaměstnanosti, včetně těch, která upravují podmínky výkonu práce na území ČR cizinci. Novelizací zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, došlo od 1. 1. 2012 k přechodu kontrolních pravomocí v oblasti zaměstnanosti z Úřadu práce ČR na SÚIP, potažmo na jednotlivé oblastní inspektoráty práce (dále jen OIP). Současně došlo i k převodu pravomocí v oblasti vedení správního řízení o uložení pokut za zjištěné přestupky a správní delikty.

Ve vazbě na výše uvedené došlo k vzniku nových útvarů kontroly nelegálního zaměstnávání (NLZ), které jsou financovány v rámci projektu „Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR“.

V útvaru kontroly NLZ v Plzeňském kraji působí 27 inspektorů, 12 inspektorů pak v útvaru kontroly NLZ v Karlovarském kraji, a to jak v krajských městech, tak v městech okresních. 14 z těchto inspektorů vykonávalo v předchozí době kontrolní činnost na Úřadech práce ČR. Ostatní inspektoři byli přijímáni z volného trhu pracovních sil na základě výběrových řízení.

V lednu 2012 probíhalo intenzivní školení všech zaměstnanců těchto útvarů kontrol NLZ, a to jak v oblasti teoretické, tak praktické. Důraz byl kladen na nezbytnou úroveň znalostí z oblasti dotčené legislativy, zejména zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, zákona č. 500/2004 Sb., správní řád. V nezbytném rozsahu bylo vedeno školení i z oblasti BOZP. Školení bylo zakončeno písemnou a ústní zkouškou. Nadále jsou inspektoři školeni formou e-learningu.

Pokud se jedná o praktické poznatky na základě dosud provedené kontrolní činnosti, lze konstatovat, že se poměrně dobře daří detekovat nelegální práci tak, jak je vymezeno zákonnou úpravou. Obtížnější je následně výkon nelegální práce skutečně prokázat. Zaměstnavatelé využívají veškeré možné obranné mechanismy s cílem zvrátit kontrolní zjištění.

Kontrolované osoby, ale i fyzické osoby, které jsou zjištěny při výkonu nelegální práce, se často snaží prokázat, že dohoda o provedení práce byla uzavřena před započítáním výkonu práce, avšak pouze se nenacházela na pracovišti. Při koordinovaných kontrolách větších průmyslových celků se setkáváme se skutečností, že zaměstnavatelé zaměstnávají samostatně podnikající fyzické osoby a tuto skutečnost zakrývají obchodními smlouvami, popřípadě členstvím v družstvu, čímž zastírají výkon závislé práce.

Za první tři čtvrtletí roku 2012 bylo v Plzeňském a Karlovarském kraji provedeno 4.360 kontrol, při kterých bylo ve 159 případech zjištěno nelegální zaměstnávání, v 97 případech jiné porušení zákona o zaměstnanosti. Nutno konstatovat, že postupem času se kontrolované osoby poučují spíše v tom, jak se připravit na případnou kontrolu namísto toho, aby se orientovaly na naplnění zákona.

Mgr. Aleš Illický, PhDr. Miloslava Lukešová, vedoucí útvarů NLZ
Oblastní inspektorát práce pro Plzeňský kraj a Karlovarský kraj

Inspekce práce v silniční dopravě

V letošním roce se oblastní inspektoráty práce zaměřily v rámci plnění jednoho z hlavních úkolů kontrolní činnosti na bezpečnost práce při provozu kamionové nákladní dopravy. Tímto navázaly na hlavní úkol realizovaný v roce 2007. Předmětem letošních kontrol se stalo dodržování pracovního režimu řidičů, neboť v této oblasti se vyskytuje nejvíce přijatých podnětů a stížností řidičů, kteří již změnili zaměstnavatele, anebo i těch řidičů, jejichž pracovní poměr u zaměstnavatele, na kterého podali stížnost, stále trvá.

V souvislosti s tímto předmětem kontrolní činnosti se inspektoři zaměřují na organizování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, seznamování zaměstnanců s předpisy k zajištění bezpečnosti práce a ověřování odborné a zdravotní způsobilosti zaměstnanců.

Při kontrole odborné způsobilosti řidičů k výkonu práce se již v minimální míře vyskytují případy, kdy se řidiči nepodrobují pravidelnému školení a zdokonalování odborné způsobilosti k řízení vozidel v autoškolách či akreditovaných školících střediscích. Bylo zjištěno, že některá školící střediska vedou dopravcům evidenci prováděných školení a každoročně připomínají povinnost je opakovat.

Pokud se jedná o zdravotní způsobilost, vyskytují se případy, kdy výsledky lékařských prohlídek jsou nesprávně uváděny na tiskopisech „Recept“, „Lékařská zpráva – nález“, popř. je výsledek napsán formou dopisu či potvrzení na žádance vystavené dopravcem. V několika případech byl zaměstnavatelem předložen hromadný soupis zaměstnanců-řidičů, kteří byli vysláni na lékařskou prohlídku, a na konci soupisu jmen je proveden záznam ošetřujícího lékaře, že výše uvedení řidiči jsou schopni řídit motorová vozidla.

Takové postupy jsou v protokolu o kontrole inspekce práce označeny jako nedostatky v prokazování lékařských prohlídek, resp. chybějící posudek o zdravotní způsobilosti k řízení motorových vozidel tak, jak je uveden v příloze k vyhlášce č. 277/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů. V případě hromadného soupisu zaměstnanců o výsledku lékařských prohlídek byl telefonicky kontaktován ošetřující lékař a upozorněn na nutnost vydávání výsledků lékařských prohlídek v souladu s citovanou vyhláškou.

V průběhu roku 2012 již bylo provedeno několik kontrol u zaměstnavatelů – právnických a fyzických osob zabývajících se

nákladní dopravou, jak vnitrostátní, tak i mezinárodní. V mnoha případech bylo zjištěno, že délka směn je u jednotlivých zaměstnanců překračována. Pro úplnost je třeba připomenout, že délka směny může činit nejvýše 13 hodin a délka směny zaměstnance pracujícího v noční době může činit nejvýše 10 hodin tak, jak je stanoveno v § 5 nařízení vlády č. 589/2006 Sb., ve znění nařízení vlády č. 353/2008 Sb. Jako příklad lze uvést kontrolu u dopravce, který se zabývá dopravou PHM, u jehož dvou řidičů byla zjištěna délka směn v trvání 14,5 hodiny, 14,10 hodiny, 14,30 hodiny a 15,10 hodiny, přičemž vždy část směn byla vykonávána v noční době.

V několika případech bylo zjištěno, že zaměstnavatel vydával řidičům „Potvrzení o činnostech – nařízení (ES) č. 561/2006 nebo AETR“, kde bylo uváděno, že řidiči nevykonával práce řidiče a měl volno či dovolenou. Ve skutečnosti však bylo dle záznamových listů z tachografu vozidla prokázáno, že zaměstnanec řídil vozidlo spadající pod nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 561/2006, a proto toto porušení bylo postoupeno místně příslušnému referátu dopravy Krajského úřadu Ústeckého nebo Libereckého kraje.

Trvale jsou nacházeny závady týkající se vedení evidence odpracovaných směn jednotlivých řidičů. Pouze v ojedinělých případech bylo zjištěno, že evidence v obecném slova smyslu je vedena, ne však plně v souladu se zákoníkem práce.

V jednom případě bylo v souvislosti s prováděnou kontrolou vedení evidence pracovní doby zjištěno, že zaměstnavatel neurčil svým zaměstnancům (řidičům) dobu čerpání dovolené tak, aby ji vyčerpali v kalendářním roce, ve kterém jim právo na dovolenou vzniklo. Kontrolní zjištění obsahuje údaje, podle kterých měli dva řidiči na začátku roku 2012 na mzdovém listu uvedeno právo na dovolenou za rok 2012 v počtu 20 dní a současně jim byla převedena dovolená v celkovém počtu 34 dní, dalšímu řidiči příslušela podle mzdového listu dovolená za rok 2012 v počtu 20 dní a současně mu byla převedena dovolená v celkovém počtu 28 dní. Z uvedeného vyplývá, že se zaměstnancům převáděla dovolená z roku 2011 a dokonce i z roku 2010.

František Košťál, inspektor
Oblastní inspektorát práce pro Ústecký kraj a Liberecký kraj

Tento příspěvek je pro Zpravodaj SÚIP zkrácen. Celý článek je k dispozici na www.suip.cz a www.bozpinfo.cz.

Mimořádná kontrolní akce zaměřená na dálkovou kamionovou a dálkovou autobusovou dopravu

Od počátku roku 2012 probíhá kontrolní činnost zaměřená na odhalování a potírání nelegální práce v rámci projektu OP LZZ „Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR“. Pro třetí čtvrtletí roku 2012 vybral Státní úřad inspekce práce jako jednu z mimořádných kontrolních akcí v oblasti odhalování nelegálního zaměstnávání mimořádnou koordinovanou kontrolní akci zaměřenou na dálkovou kamionovou a dálkovou autobusovou dopravu.

Dne 3. 9. 2012 byla tato kontrolní akce zahájena na všech předem zvolených stanovištích v rámci celé republiky současně. Kontrolní skupiny byly v každém kraji složeny ze dvou inspektorů kontroly nelegálního zaměstnávání a jednoho inspektora bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (nejčastěji se specializací na dopravu), doplněny o skupinu příslušníků celní správy a mobilní jednotku Centra služeb pro silniční dopravu. Dále byly na inspektorátech v pohotovosti mobilní kontrolní týmy, tj. inspektoři byli připraveni k okamžitému výjezdu do místa podnikání nebo do sídla kontrolované osoby, s jejímž pracovníkem byla zahájena kontrola na

INFORMAČNÍ A OSVĚTOVÉ MATERIÁLY K ZAJIŠTĚNÍ

- osvěty a propagace bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
- pracovní právní problematiky

www.suip.cz
www.vubp.cz

stanovišti v terénu v případě podezření na výkon nelegální práce. Další inspektoři byli nápomocni při zjišťování potřebných údajů od kontrolovaných osob, ÚP ČR a ČSSZ.

Spolupráce mezi všemi dotčenými orgány byla velmi pružná a podnětná. Efektivitu spatřoval Státní úřad inspekce práce a Generální ředitelství cel především ve spojení obou kontrolních orgánů, kdy vzájemnou spoluprací lze efektivně odhalovat nejenom výkon nelegální práce (Státní úřad inspekce práce kontroluje výkon nelegální práce, ale nemá možnost zastavovat vozidla na silnici, přičemž výkon nelegální práce u řidičů je téměř nemožné objevit v sídle nebo místě podnikání kontrolované osoby).

Přizváním Centra služeb pro silniční dopravu v celorepublikové akci pak došlo k ještě většímu zefektivnění kontrol, neboť tyto pracovníci měli k dispozici techniku, která umožňuje velmi rychlé vyčtení údajů z karet řidičů (což sloužilo především ke kontrole přestávek v práci a odpočinků v práci).

Kontrola probíhala tím způsobem, že příslušníci celní správy zastavovali vozidla. Na některých stanovištích prováděli zastavování staticky, na některých zase dynamicky – vozidla celní správy doprovodila zastavovaná vozidla na stanoviště, poté si vyžádali od řidičů potřebné doklady a předali je inspektorům a pracovníkům Centra služeb pro silniční dopravu. Po dotazování řidičů ze strany inspektorů mohla proběhnout kontrola ze strany celní správy.

Ačkoliv není povinností řidičů mít u sebe ve vozidle kopii pracovní smlouvy, někteří řidiči ji u sebe měli, což výrazně zkrátilo a usnadnilo kontrolu na místě. V opačném případě vešli inspektoři v kontakt se zaměstnavatelem a požadovali odeslání kopie smlouvy obratem na e-mail. Většina kontrol byla ukončena ve velmi krátkém termínu. Přesto některé kontroly (v případě podezření na závažné porušení pracovněprávních předpisů) ještě probíhají v rámci správního řízení.

Během této mimořádné akce bylo zahájeno 159 kontrol s osádkami vozidel zaměstnavatelů po celé České republice. Nejvíce nedostatků bylo zjištěno na úseku pracovních vztahů a podmínek (celkem 16), 3 nedostatky byly zjištěny na úseku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

V jednom případě byl zjištěn výkon nelegální práce občana ČR. Ve dvou dalších případech se zatím jedná o podezření z výkonu nelegální práce, kdy kontroly u zaměstnavatelů pokračují. Za nedostatky v oblasti pracovních vztahů a podmínek a bezpečnosti a ochrany zdraví při práci byly uloženy 2 pokuty v celkové výši 60 000,- Kč.

Výsledek této akce mohl být ovlivněn uveřejněním informace o plánovaných kontrolách prostřednictvím televizního vysílání a dále pak velmi rychlou komunikací pomocí vysílaček mezi řidiči během akce.

Ing. Olga Valášková, Mgr. Lucie Zálohová, inspektorky
Státní úřad inspekce práce

1. ročník národní soutěže

Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i., pod záštitou ministra práce a sociálních věcí a ve spolupráci se Státním úřadem inspekce práce vyhlásil v říjnu loňského roku 1. ročník národní soutěže PROFESIONÁL BOZP. Generálním partnerem soutěže se stala společnost KIMBERLY-CLARK PROFESSIONAL*. Soutěž Profesionál BOZP je národní soutěží jednotlivců, jejímž smyslem je ocenit individuální přínosy osob, které napomáhají prosazovat kulturu bezpečnosti práce a její úroveň v konkrétním podniku a napomáhají ke zlepšování postojů a přístupů jednotlivců, managementů firem i celé veřejnosti k otázkám BOZP. Soutěž má za cíl podpořit aktivní přístup k provádění úkolů v prevenci rizik, na něž bývá pohlíženo s určitým despektem, zpopularizovat tuto pracovní činnost, zvýšit prestiž osob,

kteří úkoly v prevenci rizik plní, a podpořit jejich oprávněnou hrdost na dosažené úspěchy.

První ročník soutěže, do kterého se přihlásilo 14 odborníků v BOZP, byl ukončen jednáním hodnotící komise, složené ze zástupců ministerstev práce a sociálních věcí a zdravotnictví, SÚIP, ČMKOS a partnera soutěže, která vybrala vítěze. Jako nejlepší byl vyhodnocen projekt p. Tomáše Neugebauera, jemuž bylo ocenění předáno na slavnostní akci konané v rámci Evropského týdne BOZP dne 23. října 2012 v Kaiserštejnském paláci. Na této akci byl zároveň vyhlášen 2. ročník soutěže PROFESIONÁL BOZP.

Autor, který v oboru pracuje již 20 let, se zaměřil na nízkou motivaci zaměstnanců ke školení BOZP, omezený přístup k informacím a na propagaci BOZP ve zdravotnictví. Zpracoval osnovu (prezentace, školení) motivačního školení BOZP zaměstnanců na podporu vytváření pozitivního přístupu k prevenci rizik (obrázky, grafy, animace, hypertextové odkazy, virtuální průvodkyně Blanka),

zaměřil se na dálkový přístup k informacím o BOZP (intranet, externí webové stránky) a tvorbu propagačních materiálů (video, kalendáře, novoročenky). Komise vyhodnotila jeho projekt jako precizně zpracovaný, obsáhlý a přínosný.

Národní soutěž Profesionál BOZP, jejíž 2. ročník byl v říjnu t. r. vyhlášen, se zařadila mezi celou řadu aktivit, mezi které patří dobrovolné programy, soutěže, zapojení do mezinárodních kampaní (Bezpečný podnik, Podnik podporující zdraví, Evropský týden BOZP, Správná praxe, Move Europe, Duševní zdraví a pohoda na pracovišti) a které jsou cíleny na podniky a jejich pracovní kolektivy. Zapojte se i Vy! Věříme, že i další ročník soutěže PROFESIONÁL BOZP přinese nové a pro bezpečnost a ochranu zdraví na pracovišti přínosné projekty.

Více informací naleznete na www.vubp.cz/profesional-bozp.

Mgr. Alena Horáčková
Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.

Nový informační systém Státního úřadu inspekce práce

Státní úřad inspekce práce (SÚIP) a oblastní inspektoráty práce (OIP) jsou orgány státní správy, jejichž hlavním úkolem je kontrola dodržování povinností plynoucích z pracovněprávních předpisů včetně předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci. SÚIP a OIP kromě provádění kontrol poskytují poradenství v oblastech pracovněprávních vztahů a bezpečnosti práce, vedou evidenci pracovních úrazů, šetří podněty, provádějí kontrolu šetření příčin a okolností pracovních úrazů, vyjadřují se k vybraným dokumentacím staveb, provádějí další činnost v rámci své působnosti. Pro komplexní dokumentaci a podporu těchto činností slouží informační systém.

Z důvodu nových kompetencí v posledních letech bylo rozhodnuto o vytvoření nového informačního systému SÚIP – Registru elektronizace úkonů inspekce práce (IS REÚIP).

Základní charakteristikou nového IS REÚIP bude plná podpora aktuálních procesů v oblasti inspekce práce, integrace na systém základních registrů veřejné správy, připravenost na poskytování dat dalším informačním systémům veřejné správy v ČR i EU, snadné přizpůsobení systému novým požadavkům a legislativním změnám, maximální možná nezávislost řešení a použitých technologií na jediném dodavateli. Vybrané informace IS REÚIP bude možné zahrnout do tzv. jednotné datové základny MPSV, která soustředí data k použití celému resortu.

Technické řešení projektu bude představovat systematickou náhradu v současné době provozovaných aplikací k zajištění agend inspekce práce a konsolidaci původní funkčnosti do podoby nového, moderního, vícevrstvého informačního systému, provozovaného na dostatečně výkonné komunikační a systémové infrastruktuře. Vytvořený registr úkonů inspekce práce bude plně odpovídat záměrům strategie Smart Administration v oblasti rozvoje centrálních registrů veřejné správy.

Důležitou součástí systému bude zajištění interaktivního přístupu (dálkového datového připojení) inspektorů, eventuálně dalších určených osob, do REÚIP a umožnění práce on-line pro realizaci jednotlivých kontrol.

Velký důraz je od začátku kladen na zajištění ochrany osobních údajů v celém informačním systému, čtení důvěrných dat (např. křestní jméno a datum narození v evidenci pracovních úrazů) bude umožněno pouze uživatelům majícím k tomu dostačující oprávnění. Pro případ, že by bylo nutné některé z těchto údajů zahrnout do vybraných výstupů v reportech, ochrana osobních údajů bude zajištěna nastavením oprávnění k danému výstupu.

V současné době jsou vypracovány globální návrh a detailní návrh řešení. Oba dokumenty byly vytvořeny na základě mnoha schůzek s uživateli ze všech oblastí. Cílem zpracování globálního návrhu byla hlavně analýza, zpřesnění a úplná specifikace všech hlavních požadavků na systém, úplná specifikace všech známých omezení systému, sestavení koncepčního funkčního datového modelu. Na tuto etapu navázalo zpracování detailního návrhu řešení, ve kterém je připraven detailní funkční a datový model a dále popis procesů v jednotlivých agendách včetně uživatelských rolí a přidělených práv k úkonům. Architektura systému bude postavena na bázi programových produktů firmy Microsoft – MS Dynamics, SQL server a SharePoint. IS REÚIP bude nasazen do provozu v průběhu příštího roku, plně funkční bude nejpozději k prvnímu lednu 2014.

Ing. Zdeněk Kašpárek, ředitel odboru informatiky
Státní úřad inspekce práce

BEZPEČNÝ PODNIK

Osvědčení „Bezpečný podnik“ aktuálně získaly tyto firmy (slavnostní předání 23. 10. 2012 v Praze)

Poprvé:

- CzechPak Manufacturing, s. r. o., se sídlem v Praze
- ACO Industries k. s., se sídlem v Příbyslavi

Podruhé:

- ČEPRO, a. s. se sídlem v Praze
- ČEZ Distribuce, a. s., se sídlem v Děčíně
- Siemens, s. r. o., o. z. Elektromotory Frenštát
- Správa a údržba silnic Pardubického kraje
- Fatra, a. s., se sídlem v Napajedlích

Potřetí:

- VOKD, a. s.
- Vesuvius Solar Crucible, s. r. o., se sídlem v Třinci

Počtvrté:

- Plzeňská teplárenská, a. s.
- Energotrans, a. s., se sídlem v Praze
- Kostecké uzeniny a. s.

Popáté:

- SYNTHOS Kralupy a. s.
- Biocel Paskov a. s.

www.suip.cz

Do následujícího roku 2013

přejeme svým čtenářům

šťastné vykročení

a hodně osobních

a pracovních úspěchů.

